

LOGO

# **PIRKANMAAN PERHEHOIDON YKSIKÖN TOIMINTAOHJE**

Toimintaohje tulee voimaan 1.1.2019 alkaen

Akaa - Hämeenkyrö - Ikaalinen - Juupajoki - Kangasala - Kihniö -  
Lempäälä - Mänttä-Vilppula - Nokia - Orivesi - Parkano - Pirkkala -  
Punkalaidun - Pälkäne - Ruovesi - Sastamala - Tampere - Urjala -  
Valkeakoski - Vesilahti - Virrat - Ylöjärvi

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö

Koordinaattori Katariina Somppi, p. 040 806 3158  
Ohjaaja Leila Airosto, p. 040 806 3159  
Vt. Ohjaaja Teija Repo, p. 040 801 9957  
etunimi.sukunimi@tampere.fi

## Sisällys

|                                                                              |    |
|------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. PERHEHOITO .....                                                          | 4  |
| 1.1. Perhehoidon säädöstausta .....                                          | 4  |
| 1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite.....                                   | 5  |
| 1.3. Perhehoidon järjestäminen .....                                         | 5  |
| 1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen ..... | 5  |
| 2. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI.....                                            | 7  |
| 2.1. Perhehoitaja.....                                                       | 7  |
| 2.2. Perhehoitajan ennakkovalmennus.....                                     | 8  |
| 2.3. Perhekoti.....                                                          | 8  |
| 2.3.1. Perhehoidon valvonta .....                                            | 9  |
| 2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa .....                                | 9  |
| 2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus .....                                     | 10 |
| 3. TOIMEKSIANTOSOPIMUS .....                                                 | 11 |
| 3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen.....                 | 11 |
| 4. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET .....                                  | 12 |
| 4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset .....              | 12 |
| 4.2. Kulukorvaus .....                                                       | 14 |
| 4.3. Perhehoidon matkakorvaukset .....                                       | 15 |
| 4.4. Käynnistämiskorvaus .....                                               | 15 |
| 5. PERHEHOITAJAN VAPAA JA PERHEHOIDON KESKEYTYKSET .....                     | 16 |
| 5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen.....                                     | 16 |
| 5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa .....                               | 16 |
| 5.1.2. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa .....              | 16 |
| 5.1.3. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta .....                              | 17 |
| 5.1.4. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus .....                | 17 |
| 5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta .....                           | 18 |
| 5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa .....                        | 18 |
| 5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa .....      | 19 |
| 5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus .....                                         | 19 |
| 5.2.4. Asiakkaasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa .....         | 19 |
| 5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset .....          | 20 |
| 5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset.....                      | 20 |

|                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 6. PERHEHOITAJAN ASEMA .....                                                            | 21 |
| 6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä .....                                               | 21 |
| 6.2. Perhehoitajan eläketurva .....                                                     | 21 |
| 6.3. Vakuutukset perhehoidossa.....                                                     | 21 |
| 6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki.....                                       | 21 |
| 6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset .....                            | 22 |
| 6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti .....                    | 22 |
| 6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus .....                                           | 22 |
| 7. PERHEHOIDOSSA OLEVAA ASIAKASTA KOSKEVAT ASIAT .....                                  | 24 |
| 7.1. Perhehoidon asiakkaan hoito- ja / tai palvelusuunnitelma tai asiakassuunnitelma .. | 24 |
| 7.2. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu .....                                       | 24 |
| 7.3. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu .....       | 24 |
| 7.4. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu .....                      | 25 |
| 7.5. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat.....                                | 25 |
| 7.6. Perhehoidon asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet .....                     | 26 |
| 7.7. Julkisuus.....                                                                     | 26 |
| 7.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet.....                                                 | 26 |
| 7.9. Perhehoidon asiakkaan kuolema .....                                                | 26 |
| 7.10. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon .....                         | 27 |
| 8. PIRKANMAAN PERHEHOIDON YKSIKKÖ .....                                                 | 28 |
| 8.1. Perhehoidon yksikön tarjoamat palvelut .....                                       | 28 |
| 8.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus .....                                       | 31 |
| LIITTEET                                                                                |    |
| Liite 1 Perhehoidon maksut                                                              |    |
| Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus                                                     |    |

# 1. PERHEHOITO

Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohje on hallinnollinen ohje siitä, miten Pirkanmaan alueella toteutetaan toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Tämä toimintaohje ei koske lastensuojelun perhehoitoa. Toimintaohjeen tavoitteena on taata maakunnan alueelle yhtenäinen perhehoidon toteuttamismalli. Perhehoidon toimintaohje palvelee kaikkia osapuolia: perhehoitoa tarjoavaa kuntaa, perhehoidossa olevaa, hänen läheisiään ja perhehoitajaa.

Pirkanmaan perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä sovitaan 1.1.2019 alkaen Pirkanmaalla kuntien kesken yhteistoimintana ”Pirkanmaan perhehoidon yksikön järjestäminen yhteistoimintana 1.1.2019 alkaen” – sopimuksella. Perhehoidon yksikön ja kuntien välistä toimintaa ohjaa tämä toimintaohje, joka on hyväksytty yksikön toimintaan sitoutuneiden kuntien lautakunnissa. Toimintaohje ja siinä esitetyt perhehoidon maksut ja perhehoitajien vapaapäivien määrät ovat sitovia.

## 1.1. Perhehoidon säädöstausta

Toimeksiantosuhteista perhehoitoa ja sen järjestämistä normittavia lakeja:

- Perhehoitolaki (263/2015)
- Hallintolaki (434/2003)
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- Henkilötietolaki (523/1999)
- Kotikuntalaki (201/1994)
- Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Laki (519/1977) ja asetus (988/1977) kehitysvammaisten erityishuollosta
- Laki (380/1987) ja asetus (759/1987) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista (980/2012)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)
- Laki viranomaisien toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)
- Lastensuojelulaki (412/2007)
- Mielenterveyslaki (1116/1990)
- Pelastuslaki (379/2011)
- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- Työntekijän eläkelaki (395/2006)
- Työsopimuslaki (55/2001)
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

## 1.2. Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Kunta tai kuntayhtymä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on muihin perhekodin jäseniin tasavertainen asema. Perhehoito tarjoaa kiinteän lähiyhteisön, pysyvät ihmissuhteet, jokapäiväisiä kodin askareita, yksilöllistä hoitoa ja turvallisuutta. Se voi olla pitkäaikaista, tilapäistä tai osavuorokautista.

Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat henkilön elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Henkilön soveltuminen perhehoitoon arvioidaan tilannekohtaisesti. Tarvittaessa perhehoidon yksikön työntekijä auttaa kunnan työntekijää arvion tekemisessä.

## 1.3. Perhehoidon järjestäminen

Perhehoidon järjestämisestä ja perhehoitoon sijoittamisesta huolehtivat Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijät yhteistyössä kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon asiakkaan omat toivomukset, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- Tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa
- Valvoo öisin ja häiritsee muita
- Tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan
- On aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan ja muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata
- Karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta
- Tarvitsee siirtymiseen tai liikkumiseen sellaisia apuvälineitä, joiden käyttäminen ei ole mahdollista perhekodissa
- Tarvitsee jatkuvasti päivittäisissä toimissa kahden henkilön apua
- On oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa
- Ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön

## 1.4. Perhehoidon muodot: Pitkäaikainen, tilapäinen ja osavuorokautinen

Pirkanmaalla asiakkaita sijoitetaan pitkäaikaiseen, tilapäiseen tai osavuorokautiseen perhehoitoon. Alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret sijoitetaan pitkäaikaiseen perhehoitoon pääsääntöisesti lastensuojelun kautta. Perhehoito perustuu yksilölliseen hoito- ja/ tai palvelusuunnitelmaan tai asiakassuunnitelmaan.

Pitkäaikainen perhehoito on jatkuvaa perhehoitoa, jolloin perhehoidettava muuttaa perhehoitajan luokse pysyvästi. Pitkäaikaiseen perhehoitoon siirryttäessä voidaan aluksi tehdä tilapäinen toimeksiantosopimus ns. tutustumisjakson ajaksi. Tutustumisjakson olisi hyvä olla vähintään kuukauden mittainen, jotta perhehoitoon muuttava henkilö ja perhehoitaja ennättävät tutustua riittävästi ja voidaan arvioida perhehoidon soveltuvuus asumismuotona.

Tilapäisessä perhehoidossa asiakas on perhehoidossa sovitun jakson ajan. Tilapäinen perhehoito voi kestää yhtäjaksoisesti enintään kolme kuukautta. Mikäli tilapäisen perhehoidon aikana käy ilmi, että perhehoidon jakso kestää yli kolme kuukautta, voidaan toimeksiantosopimus tarkistaa ja muuttaa pitkäaikaisen perhehoidon sopimukseksi. Mikäli perhehoidon jakson tiedetään kestävän yli kolme kuukautta jo toimeksiantosopimusta solmittaessa, tehdään sopimus pitkäaikaisesta perhehoidosta (esim. asiakkaalle suunniteltu 5 kk jakso perhehoitoon).

Osavuorokautisen perhehoidon kesto on 3-8 tuntia kerrallaan. Alle tämän tuntimäärän kestävästä perhehoidosta sovitaan erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan kanssa. Yli 8 tuntia kestävä perhehoito on tilapäistä perhehoitoa. Osavuorokautinen perhehoito voi korvata esimerkiksi päiväkeskuskäyntejä tai soveltua omaishoidon vapaan toteuttamiseksi silloin, kun yön yli perhehoidossa oleminen ei ole mahdollista.

Perhehoidettavan kotona tapahtuva perhehoito on pääsääntöisesti tilapäistä tai osavuorokautista perhehoitoa

## 2. PERHEHOITAJA JA PERHEKOTI

### 2.1. Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa perhehoitoa omassa kodissaan tai perhehoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan eikä yksityinen palveluntuottaja. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoito on koko perheen asia ja kaikkien perheenjäsenten on suhtauduttava myönteisesti perhehoidon aloittamiseen.

Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi:

- 1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka tarjoaa perhehoidettavalle kodin tai toimii perhehoidettavan kotona ja sitoutuu tehtäväänsä.
- 2) Henkilö on saanut ennakkovalmennuksen ja hänellä on tehtävän edellyttämät valmiudet. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluttua sijoituksen alkamisesta, esimerkiksi perhehoitajan ja hoidettavan välinen sukulaissuhde huomioon otuna.
- 3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.
- 4) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.
- 5) Perhe on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat muun muassa perhehoidettavan vanhemmat, lähiomaiset, sosiaalityöntekijät ja muut yhteistyötahot.
- 6) Perhehoitajana ei voi toimia hoidettavan henkilön oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso.

Perhehoitajaksi aikovasta henkilöstä pyydetään hänen kotikuntansa sosiaalitoimelta lausunto henkilön soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Kotikuntalausunto pyydetään myös muilta taloudessa vakituisesti asuvilta henkilöiltä (esim. puoliso, lapset), vaikka he eivät osallistuisi perhehoidon toteuttamiseen, mikäli perhehoito tapahtuu perhehoitajan kotona. Tarvittaessa pyydetään perhehoitajaa toimittamaan myös lääkärinlausunto.

Toimeksiantosopimusta tehdessä alle 18-vuotiaiden henkilöiden perhehoitajina toimivilta pyydetään nähtäväksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi tarpeellinen rikosrekisteriote, jonka perhehoitaja tilaa Oikeusrekisterikeskukselta (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002).

Ehdottomat esteet ryhtyä perhehoitajaksi:

- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- Akuutti / toistuva / pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- Akuutti huoltajuuskiista
- Kriisi omassa elämäntilanteessa
- Vakava sairaus perheessä
- Epärealistiset odotukset
- Yhteistyökyvyttömyys
- Joku perheenjäsenistä vastustaa perhehoitoperheeksi ryhtymistä, mikäli perhehoito tapahtuisi perhehoitajan kodissa

## 2.2. Perhehoitajan ennakkovalmennus

Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus (Perhehoitolaki 263/2015). Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa Pirkanmaalla ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus antaa tietoa perhehoitajuudesta ja tukee tekemään tietoisin päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä. Valmennuksen aikana tavataan myös perhehoitajaksi aikovan kanssa asuvaa perhettä, mikäli hän toimii perhehoitajana omassa kodissaan. Koko perheen tulee hyväksyä perhehoidon aloittaminen.

Perhehoitajan ennakkovalmennuksen tavoitteena on:

- Taata jokaiselle perhehoitoon tulevalle mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta hän voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen tehtävään ryhtymisestä ja sitoutumisesta.
- Taata hyvä perhehoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata perhehoidossa olevan yksilöllisiin tarpeisiin.
- Antaa riittävästi ennakkovalmennusta perhehoitajalle, jotta perhehoitoa ohjaavat arvot, toimintaperiaatteet ja laatuvaatimukset toteutuvat käytännössä.
- Antaa perhehoitajaksi aikovalle yhteistyövalmiuksia läheisten, kunnan ja muiden tahojen kanssa työskentelyyn.

Perhehoitajan valmiudet:

- Tukea hyvän elämän toteutumista
- Pitää huolta henkilön hyvinvoinnista (hoivata)
- Tukea kehitystä ja toimintakykyä voimavaralähtöisesti
- Auttaa ja tukea perhehoidossa olevaa hänen omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- Mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- Tehdä yhteistyötä
- Sitoutua perhehoitajan tehtävään

## 2.3. Perhekoti

Perhekoti on perhehoitajan yksityiskoti, jossa toteutetaan perhehoitoa. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä sekä sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä hyväksyvät perhekodin. Perhehoito voidaan toteuttaa myös hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 263/2015, 2 §).

Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodin jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä kodin perhehoitotoiminnasta. Huomiota kiinnitetään muun muassa perhekodin ihmissuhteisiin sekä perhehoitajan yhteistyökykyyn ja mahdollisuuksiin huomioida ja vastata perhehoidettavan tarpeisiin hänen etunsa mukaisesti. Perhekodin tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oltava mahdollisuus yksityisyyteen. Suositeltavaa on, että perhehoidossa asuvalla on oma huone, joka hänellä on mahdollisuus sisustaa. Perhehoidossa olevan henkilön on saatava käyttää kaikkia kodin yhteisiä tiloja.



Perhehoidossa olevalla henkilöllä on perhekodissa tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

Perhekodin ja ympäristön on oltava hoidettavalle sopiva. Perhekotiin on tarvittaessa järjestettävä esteetön ympäristö ja erityisvarustus. Muutostyöt ja apuvälineet hankitaan ensisijaisesti esimerkiksi asiakkaalle myönnettynä vammaispalveluna. Kuluihin, joihin ei ole saatavilla muuta tukea, voi hakea myös erillistä käynnistämiskorvausta (luku 4.4.). Perhehoitajan on varmistettava sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavalta työntekijältä kaikkien muutostöiden, apuvälineiden ja muiden kulujen korvaaminen ennen niiden hankintaa tai toteutusta.

### 2.3.1. Perhehoidon valvonta

Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatus todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan (Perhehoitolaki 263/2015, 22 §).

Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta Lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

### 2.3.2. Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa saadaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä mukaan luettuna hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt. Perhekodissa saadaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on 6 §:n 1 momentissa ja toisella 3 momentissa säädetty kelpoisuus (Perhehoitolaki 263/2015, 7 §).

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodissa olla samanaikaisesti hoidettavana enemmän kuin neljä henkilöä. Lisäksi erityisestä syystä voidaan säädetyistä samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa.

Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon ja kasvatukseen sekä toiminnan luonteeseen (Perhehoitolaki 263/2015).

Pirkanmaan perhehoidon yksikön linjauksen mukaan perhekodissa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään neljää henkilöä, mikäli hoidosta vastaa yksi perhekodissa asuva henkilö. Perhekodissa voidaan hoitaa 5-7 henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta ja muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi perhekodissa asuvaa henkilöä. Heistä toisella tulee olla tehtävään soveltuva koulutus (esimerkiksi nykyinen sosiaali- tai terveysalan toisen asteen tutkinto). Hoidettavien määrään lasketaan hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle 7-vuotiaat lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina.

### 2.3.3. Perhekodin paloturvallisuus

Perhehoidossa paloturvallisuuden haasteena on, että hoidettavien toimintakyky on usein siinä määrin alentunut, että heidän kykynsä onnettomuustilanteessa ei riitä omatoimiseen pelastautumiseen. Perhehoidon paloturvallisuus perustuu riskien tunnistamiseen ja arviointiin sekä ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Perhekotiin on tehtävä palo- ja pelastussuunnitelmat ja niitä tulee harjoitella kodissa myös asiakkaiden kanssa. Perhehoitaja vastaa perhekodin turvallisuudesta myös poikkeusolojen aikana ja hän on velvollinen tekemään paloviranomaisten ja perhehoidon vastuuhenkilöiden esittämät mahdolliset turvallisuuteen liittyvät korjaustoimenpiteet välittömästi. Perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan pelastuslaitoksen ohjeen mukaisesti.

Perhehoidon paloturvallisuus koostuu kodin rakenteellisesta paloturvallisuudesta ja paloteknisistä laitteista sekä paloturvallisuuskoulutuksesta ja -ohjeistuksesta. Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut erillisen ohjeen perhekodin paloturvallisuudesta (liite 2). Lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitos on laatinut ohjeet ja lomakkeet perhekodin asumis- ja poistumisturvallisuudesta. Lomakkeita hyödynnetään Pirkanmaan pelastuslaitoksen tekemissä asunnon tarkastuksissa ja tarvittavilla valvontakäynneillä sekä perhehoitajan omavalvonnassa.

Pirkanmaan pelastuslaitos osallistuu perhekodin turvallisuuden valvontaan ennen toiminnan aloittamista sekä määräajoin suoritettavilla turvallisuuskäynneillä perhekodin toiminnan jatkuessa. Pirkanmaan pelastuslaitos suorittaa osaltaan perhehoitajan paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta esimerkiksi ennakkovalmennuksen yhteydessä ja perhehoidon alettua.

Pelastuslainsäädännössä määritellään yleisellä tasolla erilaisten toimijoiden vastuukysymykset. Pirkanmaan perhehoidon yksikön ja sijoittavan kunnan sekä perhehoitajan on mahdollisuuksiensa mukaan valvottava, että perhehoitajan määräysvallan piirissä noudatetaan tulipalon ja muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Lisäksi tulee varautua asiakkaiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen onnettomuustilanteissa.

### 3. TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta sopivat perhehoitoon liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet (Perhehoitolaki 263/2015, 10 §). Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun osalta erikseen ja se tehdään aina ennen perhehoitosijoituksen alkamista.

Pirkanmaan kunnilla on käytössä yhtenäinen toimeksiantosopimuslomake. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa ja sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi, sekä myös silloin, kun sen tarkistamiseen on muutoin aihetta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan (vrt. Työsopimuslaki 55/2001). Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja kunnan viranhaltija kunnan hallinto- tai johtosäännön mukaan. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii.

Hoitopalkkio maksetaan perhehoitajalle. Hoitopalkkio ja kulukorvaus voidaan erikseen sovittaessa tasata maksettavaksi molemmille perhehoitajille. Sopimuksen allekirjoittavat molemmat perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitettujen hyvinvoinnista. Vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet ja velvollisuudet osallistua perhehoidossa olevan asiakkaan hoitoon. Toimeksiantosopimukseen liitetään tarvittavat asiakaspaperit.

#### 3.1. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 263/2015, 12 §). Irtisanomisajalta hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä ja kustannuksista korvataan todelliset perhehoidosta aiheutuneet kustannukset. Molemmat osapuolet, perhehoitaja ja kunta, voivat irtisanoa sopimuksen. Irtisanomisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus.

Irtisanomisajasta riippumatta sijoittava kunta voi purkaa sopimuksen välittömästi, jos hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi. Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 263/2015). Tällöin myös maksut päättyvät välittömästi.

## 4. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoidossa voidaan maksaa erikseen harkittavaa käynnistämiskorvausta. Perhehoitajalle maksettavista hoitopalkkioista ja muista kustannusten korvauksista säädetään tarkemmin Perhehoitolaissa (263/2015). Pirkanmaan perhehoidon yksikkö on määritellyt yhtenäiset palkkiot ja kulukorvaukset kaikkien yksikköön kuuluvien kuntien kesken.

Hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat veronalaista tuloa. Perhehoitajan palkkion ja korvausten yhteismäärästä vähennetään tulonhankkimiskuluna lähtökohtaisesti kunnan tai kuntayhtymän ilmoittama kustannusten korvausten yhteismäärä mukaan lukien matkakustannusten korvaukset. Vaihtoehtoisesti perhehoitaja voi vaatia vähennystä todellisten kulujen perusteella. Tällöin perhehoitajan tulee selvittää kaikkien tulon hankkimisesta aiheutuneiden kulujen yhteismäärä, joka vähennetään kunnan ilmoittamien kustannusten korvausten yhteismäärän sijasta.

Maksetusta hoitopalkkiosta kertyy perhehoitajalle eläkettä. Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016).

### 4.1. Perhehoidon hoitopalkkiot ja maksuluokkien kuvaukset

Perhehoitolain (263/2015) mukaan hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa asiakasta kohti kalenterikuukaudessa vähintään 785,16 euroa (1.1.2018 alkaen). Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain Työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Hoitopalkkion suuruus määritellään toimeksiantosopimuksessa ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu asiakkaan hoidon vaativuuteen ja sitovuuteen. Asiakkaan toimintakykyä ja hoidon vaativuutta arvioidaan yksilöllisesti asiakkaan päivittäisen ohjauksen, valvonnan ja avun tarpeen mukaan. Arvioinnista vastaa sijoittavan kunnan työntekijä ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi huomioidaan, edellyttääkö alkava perhehoito perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemusta, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta.

Pirkanmaalla tilapäisen ja pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkiot on määritelty kahteen eri maksuluokkaan. Lisäksi pitkäaikaisessa perhehoidossa on erityismaksuluokka, jota käytetään vaativassa perhehoidossa. Osavuorokautisessa perhehoidossa on yksi maksuluokka. Palkkiot ovat euromääräisinä liitteessä 1.

## Hoitopalkkion maksuluokkien kuvaukset

Maksuluokkien kuvaukset ovat suuntaa antavia ja kaikkien kriteerien ei tarvitse täyttyä maksuluokkaa arvioitaessa.

### **Maksuluokka 1**

- Henkilön toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jonkin verran huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.
- Henkilö tarvitsee ohjausta joissakin päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Henkilö tarvitsee jonkin verran valvontaa.
- Henkilö liikkuu itsenäisesti apuvälineiden turvin tai ilman niitä.
- Henkilöllä voi olla sairauksia, mutta ne ovat hallinnassa eivätkä vaadi seurantaa.

### **Maksuluokka 2**

- Henkilön toimintakyky on alentunut fyysisistä, kognitiivisista, psyykkisistä tai sosiaalisista syistä ja hän tarvitsee jatkuvaluonteisesti huolenpitoa. Toimintakyky voi olla alentunut vain jollain osa-alueella.
- Henkilö tarvitsee ohjausta ja apua useissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Henkilö tarvitsee paljon valvontaa.
- Henkilö liikkuu ohjatusti / valvotusti tai tarvitsee avustamista liikkumisessa.
- Henkilö tarvitsee sairauden tai vamman johdosta päivittäistä hoitoa tai seurantaa.

### **PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO**

#### **Erityismaksuluokka 3 / Vaativa perhehoito**

**(Sovelletaan ainoastaan erityistilanteessa ja pääsääntöisesti määräaikaisesti)**

- Henkilö tarvitsee runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toiminnoissa (esimerkiksi peseytymisessä, pukeutumisessa, wc-toiminnoissa, ruokailuissa, lääkehoidossa, kommunikaatiossa).
- Saattohoito.
- Runsaasti hoitoa ja apua vaativa tilanne esimerkiksi leikkauksen jälkeinen kotihoito sairaalasta kotiutumisen jälkeen.
- Vaatii erityisosaamista.
- Vaatii erittäin intensiivistä hoitotyötä ja jatkuvaa valvontaa.
- Perhehoidossa asuvalla henkilöllä on avun tarvetta yöaikaan.
- Henkilöllä on pitkälle edennyt muistisairaus tai hän on vaikeasti liikunta- ja monivammainen.

### **OSAVUOROKAUTINEN PERHEHOITO**

Osavuorokautinen perhehoito kestää 3-8 tuntia kerrallaan.

### **PERHEHOIDETTAVAN KOTONA ANNETTAVA PERHEHOITO**

Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoidon hoitopalkkio maksetaan puolitoistakertaisena. Pitkäaikaisesta perhehoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta maksetaan liitteen 1 mukainen pitkäaikaisen perhehoidon palkkio. Kulukorvausta hoidettavan kotona tapahtuvasta perhehoidosta ei makseta.

## 4.2. Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista maksetaan perhehoitajalle kulukorvausta. Perhehoitolaki oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen. Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015).

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot (Perhehoitolaki 263/2015). Peruskulukorvauksen lisäksi voidaan maksaa erityislisää esimerkiksi erityisruokavaliosta ja muista erityisistä syistä johtuen. Mikäli asiakkaan tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erilliskorvauksena erillisen sopimuksen mukaisesti. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa. Hän voi verotuksessa ilmoittaa saamansa kulukorvaukset verovähennyskelpoisina tulonhankkimiskuluina. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Pirkanmaalla maksettavat kulukorvausmäärät ovat euromääräisinä liitteessä 1.

| PERHEHOIDON KULUKORVAUKSET                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Peruskulukorvaus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
| Peruskulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Ravinto</li><li>• Asuminen (mm. jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus ja irtaimiston kuluminen, tv- ja internet liittymä)</li><li>• Muut välttämättömät siivous-, vaatehuollon- ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet</li><li>• Tavanomaiseen liikkumiseen liittyvät kustannukset, mm. kauppamatkat, vaatteiden hankintamatkat tai vastaavat ostosmatkat, kampaajalla ja apteekissa käynnit, harrastukset, asukkaan henkilökohtaisista tarpeista aiheutuvat matkat (esimerkiksi vierailukäynti lähialueella tai kirjastossa käynti)</li></ul> |  |
| <b>Erityislisä 1 maksetaan</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Erityisruokavaliosta, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja</li><li>• Erityisistä puhtaanapitokuluista, joka aiheuttaa erityisiä lisäkuluja</li><li>• Muista erityisistä kuluista</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
| <b>Erilliskorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
| Pitkäaikaisessa perhehoidossa voidaan käyttää erilliskorvausta harkinnan perusteella niihin erityisiin kustannuksiin, joihin korvausta ei saada muun lainsäädännön nojalla.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |

Perhehoidettavan kotona annettavasta perhehoidosta ei makseta kulukorvausta.

#### 4.3. Perhehoidon matkakorvaukset

Tilapäisenä ja / tai osavuorokautisena perhehoitajana toimivalle henkilölle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (vuonna 2018 0,42 €/km), mikäli hän osallistuu asiakkaan kuljettamiseen perhehoitoon. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta.

Hoidettavan kotona tapahtuvasta tilapäisestä tai osavuorokautisesta perhehoidosta perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (vuonna 2018 0,42 €/km) tai julkisen liikenteen matkakulut. Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta. Matkakorvaus maksetaan pääsääntöisesti Pirkanmaan alueella tehdystä matkasta. Perhehoidosta aiheutuvat mahdolliset pysäköintimaksut korvataan perhehoitajalle kuittia vastaan.

Sijoittava kunta voi korvata perhehoitajalle erikseen sovittavia matkoja esimerkiksi perhehoitoon liittyvät palaverit.

Perhehoidettava maksaa itse sairauden, hammashoidon ja kuntoutuksen vuoksi tehtävät matkat sekä virkistysmatkat. Terveystenhuollon matkoista voi hakea korvausta Kelasta. Matkakorvausta on haettava 6 kk:n kuluessa maksun suorittamisesta.

#### 4.4. Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain (263/2015) mukaan uutta perhehoitosijoitusta käynnistettäessä hoitajalle maksetaan hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista käynnistämiskorvausta (enimmäismäärä 1.1.2018 lukien on 2939,26 euroa perhehoidossa olevaa henkilöä kohti). Perhehoitajalle maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee tarkistaa kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Käynnistämiskorvauksen maksaminen harkitaan tapauskohtaisesti.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. Hankinnat tehdään tämän toimintaohjeen mukaisesti ja niistä sovitaan etukäteen. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla. Esimerkiksi perhehoidettavan tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa sijoitusvaiheessa hoidon ja perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan asiakkaan henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla muun muassa asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalustaminen sekä vuodevaatteet tai astiat.

Käynnistämiskorvauksena tehty kiinteät hankinnat (esim. kalusteet, kodinkoneet, apuvälineet) ovat sijoittavan kunnan omaisuutta kunnes kuoleentumisaika (pääsääntöisesti neljä vuotta) on kulunut. Kunakin vuonna poistuu neljäsosa (25 %) hankinnan arvosta. Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia sijoittavan kunnan kanssa osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytää perhehoitajalta ostotarjous tai välineet palautetaan sijoittaneelle kunnalle. Näihin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat (esim. vuodevaatteet, astiat), joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

## 5. PERHEHOITAJAN VAPAA JA PERHEHOIDON KESKEYTYKSET

### 5.1. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Perhehoitajalle tulee järjestää mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajalla on vapaistaan ilmoitusvelvollisuus Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Perhehoitajan mahdollisista lisävapaista sovitaan yhdessä sijoittavan kunnan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Lisävapaiden ajalta vakitukselle perhehoitajalle ei makseta palkkiota. Kulukorvaus maksetaan vakitukselle perhehoitajalle vain, jos perhehoidossa olevien henkilöiden hoito järjestetään lisävapaiden aikana vakituksessa perhekodissa.

#### 5.1.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan vapaa

Pirkanmaalla pitkäaikaisella perhehoitajalla on oikeus 36 päivän vapaaseen kalenterivuodessa niin, että vapaata kertyy kolme päivää sellaista kalenterikuukautta kohti, jolloin hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 päivää. Vapaat kertyvät toimeksiantosopimuskohtaisesti.

Vapaa voidaan pitää enintään kolmessa jaksossa siten, että vapaalle lähtöpäivää ja vapaalta paluupäivää ei lasketa vapaapäiviksi. Jos vapaa pidetään useammassa kuin kolmessa jaksossa, lähtö- ja tulopäivä lasketaan vapaapäiviksi neljännessä vapaajaksosta alkaen. Jos vapaapäivistä osa jää käyttämättä, niitä ei makseta rahana, eikä oteta huomioon seuraavana vuonna.

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö ja perhehoitaja järjestävät yhteistyössä sijoittavan kunnan kanssa perhehoidossa olevien asiakkaiden hoidon perhehoitajan vapaan ajaksi. Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan asiakkaan ja hänen lähiomaistensa toiveet. Jos perhehoidossa on useampi kuin yksi asiakas, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien asiakkaiden osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitajan kotiin voidaan järjestää sijaiseksi toimeksiantosopimussuhteinen perhehoitaja.

#### 5.1.2. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoitajan vapaa

Tilapäisessä perhehoidossa perhehoitajalla on kolme päivää vapaata kutakin kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 päivää. Saman sijoittajan toimeksiantosopimusten hoitopäivät lasketaan yhteen vapaaoikeuden kertymistä määriteltäessä. Perhehoitopäiviä on oltava kuukaudessa yhteensä 14 päivää, jotta vapaa kertyy. Samaan aikaan tilapäisjaksolla olevien asiakkaiden hoitopäiviä ei lasketa erikseen (esim. 1.-4.9. ja 1.-10.9. huomioidaan jakso 1.-10.9., yhteensä 10 hoitopäivää). Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään tilapäisen perhehoidon palkkioita eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan asiakkaan maksuluokan mukainen tilapäisen perhehoidon palkkio. Jos asiakkaat ovat eri tilapäisen perhehoidon maksuluokissa, korvataan perhehoitajalle vapaa maksuluokan 1 mukaisesti.



Osavuorokautisesta perhehoidosta kertyy oikeus kolmen päivän vapaaseen, mikäli sama asiakas on osavuorokautisessa perhehoidossa 14 päivää kalenterikuukaudessa. Samaan aikaan osavuorokautisessa perhehoidossa olevien asiakkaiden hoitopäiviä ei lasketa erikseen. Kertyneet vapaapäivät korvataan rahana hoitopalkkion maksun yhteydessä. Maksuperusteena käytetään osavuorokautisen perhehoidon palkkiota eli jokaisesta kertyneestä vapaapäivästä maksetaan osavuorokautisen perhehoidon palkkio.

Tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa yksi sijoittajakunta maksaa perhehoitajalle enintään kolme päivää vapaita kalenterikuukaudessa. Mikäli perhehoitajalle kertyy vapaat kalenterikuukaudessa sekä tilapäisestä että osavuorokautisesta perhehoidosta, maksetaan vain tilapäisestä perhehoidosta kertyneet vapaat.

#### 5.1.3. Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä vapaan ajalta. Kulukorvauksesta maksetaan 50 %, mikäli perhehoidossa asuvien henkilöiden hoito järjestetään muualla kuin vakituksessa perhekodissa. Jos pitkäaikaisen perhehoitajan vapaan ajaksi perhehoitajan kotiin tulee sijainen, maksetaan kulukorvaus pitkäaikaiselle hoitajalle täysimääräisenä.

Perhehoitajan kotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (0,42 € / km v. 2018). Sijainen hakee matkakorvauksen vain yhdestä kunnasta, mikäli sijoittajakuntia on useita. Matkakorvaukset tulee hakea vuorotellen eri sijoittajakunnista.

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva asiakas menee perhehoitajan vapaan ajaksi toiseen perhekotiin, maksetaan lomittavalle hoitajalle tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus.

Poikkeuksellisesti, jos vapaapäivien pitäminen ei ole lainkaan mahdollista, voidaan perhehoitajalle maksaa pitämättömistä vapaista rahallinen korvaus, joka on yhden kuukauden hoitopalkkion suuruinen. Mikäli vapaapäivistä osa jää pitämättä, pitämättömiä vapaapäiviä ei korvata rahana.

Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomarahaan, koska kyseessä ei ole työsuhde vaan toimeksiantosuhde.

#### 5.1.4. Perhehoitajan sijaishoitajan toimeksiantosopimus

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen hoidon tekemällä Perhehoitolain (263/2015) 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävän henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitetulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan henkilön edun mukaiseksi.

Sijaishoitajan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta,
- 2) tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta,
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta,

4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.  
Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Sijaishoitajalle järjestettävään koulutukseen ja tukeen sovelletaan Perhehoitolain 15 §:ää ja hänen sosiaaliturvaansa 20 §:ää. (Perhehoitolaki 263/2015)

## 5.2. Maksut perhehoidon keskeytymisen ajalta

Perhehoidon keskeytyminen voi vaikuttaa perhehoitajalle maksettavaan palkkioon ja kulukorvaukseen. Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön sekä sijoittajakuntaan mahdolliset perhehoidon keskeytykset ja niiden syyt.

Asiakkaan sijoittamisesta perhehoidon keskeytyksen ajaksi sovitaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon yhteistyössä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa.

### 5.2.1. Pitkäaikaisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esim. vatsatauti).

Jos perhehoito keskeytyy perhehoitajan sairausloman vuoksi, sijoittaja maksaa hoitopalkkion ja kulukorvauksen Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta (sairastumispäivä + 9 arkipäivää, huom! lauantai on arkipäivä). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan voimassa olevien toimeksiantosopimusten mukaisilta päiviltä. Jos keskeytys johtuu esimerkiksi perhehoitajan lapsen sairastumisesta, hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua.

Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairauspäivärahan suuruisena (Sairausvakuutuslaki 1224/2004). Sairauspäivärahaa haettaessa tarvitaan lääkärinlausunto sairaudesta.

Jos hoidettavan hoito järjestyy perhekodissa sairausloman aikana, maksetaan kulukorvaus perhehoitajalle täysimääräisenä koko sairausloman ajalta. Perhekotiin tulevalle sijaiselle maksetaan tilapäisen perhehoidon hoitopalkkio sekä matkakorvaus Verohallinnon ohjeen mukaisesti (0,42 € / km v. 2018). Sijainen hakee matkakorvauksen vain yhdestä kunnasta, jos sijoittajakuntia on useita. Matkakorvaukset tulee hakea vuorotellen eri sijoittajakunnista.

Jos perhehoito jatkuu perhekodissa perhehoitajan sairausloman ajan ilman ulkopuolista sijaista, on perhehoitaja oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan että hoitopalkkion ja kulukorvauksen. Tällöin perhehoitajan tulee sairauspäiväraihakemuksessaan selvittää, mitä perhehoitajan tehtäviä hän on estynyt hoitamasta sairauden tai vamman johdosta sekä kuka tehtävät hoitaa hänen sairauslomansa aikana.

Vapaat kertyvät, mikäli perhehoitaja on toiminut kalenterikuukaudessa perhehoitajana vähintään 14 päivää. Sairausloman ajalta ei kerry vapaata, mikäli perhehoidossa ei ole asiakkaita.

### 5.2.2. Tilapäisen tai osavuorokautisen perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairauslomasta tulee olla lääkärintodistus ja siitä tulee ilmoittaa välittömästi Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Mikäli sairauslomatodistusta ei ole mahdollista toimittaa, sovitaan siitä erikseen (esim. vatsatauti).

Mikäli tilapäisenä tai osavuorokautisena perhehoitajana toimiva perhehoitaja sairastuu, maksetaan hänelle sovittujen hoitopäivien hoitopalkkiot korkeintaan Kelan sairauspäivärahan omavastuuajalta. Kulukorvausta ei makseta. Mikäli sairausloman ajalle ei ole sovittu perhehoitopäiviä / -jaksoja, niin palkkiota ei makseta.

Ensisijaisesti sairausloman aikaiset tilapäisjaksot pyritään siirtämään toiseen ajankohtaan, jolloin palkkiota ei korvata perhehoitajalle kahteen kertaan. Osavuorokautinen perhehoito perutaan sairausloman ajalta. Mikäli asiakkaan tilanteen vuoksi perhehoitajalle tarvitaan sijaista, toimitaan kuten pitkäaikaisessa perhehoidossa. Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta ei kerry vapaapäiviä, jos perhehoitaja on sairauslomalla ja asiakas ei ole perhehoidossa tai perhekotiin tarvitaan sijainen.

### 5.2.3. Perhehoitajan kuntoutus

Sopeutumisvalmennus- ja kuntoutuskurssien ajalta voidaan perhehoitajalle maksaa kuntoutusrahaa (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista). Kuntoutusraha edellyttää, että henkilö on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä. Perhehoitajan työ on katsottava tällaiseksi omaksi työksi, jos se on päätoimista. Jos perhehoitaja on estynyt tekemästä omaa työtään osallistuessaan kuntoutuskurssille, hänellä on oikeus kuntoutusrahaan.

Perhehoitajalle ei kuntoutuksen ajalta makseta hoitopalkkiota. Sijoittava kunta järjestää tarvittaessa yhdessä Perhehoidon yksikön kanssa sijaisen pitkäaikaisen perhehoitajalle kuntoutuksen ajaksi. Tilapäiselle ja osavuorokautiselle perhehoitajalle sijainen järjestetään, mikäli perhehoitoa ei ole mahdollista perua tai siirtää kuntoutusjakson ajaksi.

### 5.2.4. Asiakkaasta johtuvat syyt pitkäaikaisessa perhehoidossa

Jos pitkäaikainen perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esimerkiksi hoidettavan sairaalahoito, vierailu läheisten luona), maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus 21 päivää täysimääräisenä, jonka jälkeiseltä ajalta palkkiota ja kulukorvausta ei makseta. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksamisen edellytyksenä on, että asiakkaan paikalle ei ole sijoitettu toista asiakasta.

Mikäli pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva asukas kuolee, toimeksiantosopimus päättyy ilman irtisanomista. Pitkäaikaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus kuolemaa seuraavan 21 päivän ajalta.

Mikäli asukas muuttaa perhehoidosta esim. tehostettuun palveluasumiseen, asumisyksikköön tai laitoshoitoon, maksetaan hoitopalkkio toimeksiantosopimuksen irtisanomisajalta (2 kk). Kulukorvausta ei makseta muuttoa seuraavasta päivästä alkaen. Toimeksiantosopimus voidaan irtisanoa, kun tehdään päätös perhehoidon päättymisestä. Asiakas voi muuttaa pois perhekodista kesken irtisanomisajan.

### 5.2.5. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon peruutukset

#### Tilapäinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen kuin perhehoidon on määrä alkaa, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Esim. lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai lyhytaikaisen perhehoidon jakson olisi tarkoitus alkaa perjantaina ja jakso perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle. Jos perhehoitajalle sijoitetaan uusi asiakas peruuntuneen tilalle, ei peruutuksesta makseta ylimääräistä.

Mikäli tilapäinen perhehoito peruuntuu ja sama jakso varataan samaan perhekotiin myöhemmälle ajankohdalle, ei peruuntuneesta jaksosta korvata perhehoitajalle palkkiota. Mikäli tilapäinen perhehoito keskeytyy jakson jo alettua, korvataan keskeytyneestä tilapäisjaksosta toteutuneet hoitopäivät ja sen lisäksi peruuntuneelta ajalta hoitopalkkio korkeintaan kolmelta päivältä.

#### Osavuorokautinen perhehoito:

Mikäli peruutus tapahtuu kolme päivää ennen perhehoitopäivää, perhehoitajalle ei korvata peruuntunutta hoitoa. Mikäli peruutus tapahtuu tämän jälkeen, maksetaan perhehoitajalle korkeintaan kolmen päivän hoitopalkkiot. Esim. osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan tiistaina, peruuntunutta perhehoitoa ei korvata perhehoitajalle tai osavuorokautisen perhehoidon olisi tarkoitus toteutua perjantaina ja se perutaan keskiviikkona, peruuntunut perhehoito korvataan perhehoitajalle.

Säännöllisissä viikoittaisissa päiväperhehoidon käynneissä perhehoitajan tulee varmistaa tauon tai keskeytyksen jälkeen käyntien jatkuminen. Mikäli viikoittaiset peruutukset jatkuvat kuukauden ajan, tulee perhehoitajan ottaa yhteyttä sijoittavaan kuntaan ja varmistaa asiakkaan perhehoidon jatkuminen.

Toimeksiantosopimus päättyy, mikäli perhehoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi (muutto pitkäaikaispaikalle, kuolema) tai osavuorokautisessa perhehoidossa käynyt asiakas ilmoittaa päättävänsä käynnit. Hoitopalkkiota ja kulukorvausta ei makseta em. tapahtumaa seuraavasta päivästä alkaen.

### 5.2.6. Perhehoitajan koulutus ja vertaistapaamiset

Perhehoitajan tilapäinen poissaolo tulee aina sopia erikseen Pirkanmaan perhehoidon yksikön kanssa. Poissaolo voidaan hyväksyä esimerkiksi koulutuksen, vertaisryhmä- tai mentorointitapaamisten perusteella. Poissaolo ei vaikuta maksettavan hoitopalkkion tai kulukorvauksen määrään vähentävästi. Sijaishoitojärjestelyistä vastaa Pirkanmaan perhehoidon yksikkö yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa.

## 6. PERHEHOITAJAN ASEMA

Perhehoitajan oikeuksista ja hänen asemaansa koskevista asioista säädetään Perhehoitolaissa (263/2015) ja niistä sovitaan tarkemmin toimeksiantosopimuksessa.

### 6.1. Perhehoitajan vastuutyöntekijä

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä (Perhehoitolaki 263/2015). Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Pirkanmaalla perhehoitajan vastuutyöntekijä nimetään Pirkanmaan perhehoidon yksiköstä.

### 6.2. Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläke-eduista säädetään Julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016). Perhehoitajalle eläkettä karttuu kaikista hoitopalkkioista ilman alarajaa. Vuonna 2017 tuli voimaan eläkeuudistus, joka vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Suositellaan, että perhehoitaja on itse yhteydessä eläkkeen myöntäjään ja selvittää omaan eläkkeeseensä liittyvät asiat. Lisätietoa [www.keva.fi](http://www.keva.fi), [www.elakeuudistus.fi](http://www.elakeuudistus.fi).

Eläkkeelle siirtymisestä perhehoitajan on tiedotettava hyvissä ajoin (vähintään 2 kuukautta aiemmin) Pirkanmaan perhehoidon yksikköä sekä sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavaa työntekijää.

### 6.3. Vakuutukset perhehoidossa

Sijoittava kunta vakuuttaa perhehoitajat perhehoitajan tehtävässä tapahtuvan tapaturman ja siinä ilmenneen ammattitaudin varalta Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaisella vakuutuksella (Perhehoitolaki 263/2015). Työtapaturmana pidetään tapaturmaa, joka on sattunut perhehoitajalle perhehoitajan tehtävässä tai siihen liittyvissä olosuhteissa, jotka on määriteltä laissa. Perhehoitajan tehtävässä sattuneen tapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista.

Sijoittavalla kunnalla ei ole lakisääteistä velvoitetta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle asiakkaalle, mutta kunta voi halutessaan ottaa tapaturmavakuutuksen.

Perhehoidossa olevan asiakkaan aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asiaa voidaan selvittää yhdessä perhehoitajan ja sijoittavan kunnan kanssa. On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa olevien henkilöiden vahinkovakuutuksen.

### 6.4. Perhehoitajan täydennyskoulutus ja tuki

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa muun muassa perhehoitajille suunnatun täydennyskoulutuksen, tuen ja työnohjauksen järjestämisestä. Perhehoitajalle voidaan korvata myös muun tahon järjestämästä koulutuksesta aiheutuvia kuluja.

## 6.5. Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi (Perhehoitolaki 263/2015, 15 a §).

Tämän toimintaohjeen mukaan perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään joka toinen vuosi niille perhehoitajille, jotka eivät ole työterveyshuollon piirissä, myös tilapäisille perhehoitajille. Hyvinvointi- ja terveystarkastukset hoidetaan keskitetysti perhehoidon yksikön kautta. Perhehoitaja ottaa yhteyttä perhehoidon yksikköön ja hänet ohjataan hyvinvointi- ja terveystarkastukseen nimetyille yksityiselle palveluntuottajalle, josta perhehoidon yksikkö ostaa palvelun. Perhehoitajan toimeksiantosopimukseen kirjataan, onko perhehoitajalla oikeus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen.

## 6.6. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus sekä tietojen saanti

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Perhehoidossa lähtökohtana on salassapito. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä ja jo tieto asiakkuudesta on sinänsä salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on oikeus saada asiakkaasta hoidon kannalta välttämätön tieto. Perhehoitajaa koskee elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000), mikä tarkoittaa sitä, että asiakkaaseen liittyviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin kun ne koskevat muita kun asiakasta itseään.

Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus pätee myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Se koskee myös perhehoitajan muita perheenjäseniä ja muita perhehoitoon lyhytaikaisesti osallistuvia henkilöitä. Perhehoidossa olevaa asiakasta koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päättyessä sijoittavaan kuntaan.

## 6.7. Perhehoitajan ilmoitusvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle siihen kuntaan, joka on sijoittanut hoidettavan sekä kuntaan, jossa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 263/2015, 21 §).

Perhehoitajalla on velvollisuus ilmoittaa ensisijaisesti Pirkanmaan perhehoidon yksikköön omissa tai hänelle sijoitetun asiakkaan olosuhteissa tapahtuneista muutoksista muun muassa:

- Aikomuksestaan ottaa perhehoitoon uusia asiakkaita
- Perhesuhteiden muutokset
- Elämäntilanteen muutokset (esim. sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana)
- Perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esim. remontti, kotieläimet)
- Suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt vuoden alussa tai viimeistään kahta kuukautta aiemmin
- Ulkomaanmatkat perhehoidossa olevan asiakkaan kanssa
- Sattuneet tapaturmat ja väkivallanteot (kirjallisena)
- Sairauslomasta välittömästi
- Asiakkaan vakavammista sairauksista, tapaturmista ja sairaalassaolosta

Olosuhteiden muutosta koskevan ilmoituksen viivästyminen johtaa perhehoitajalle liikaa maksetun palkkion ja kulukorvauksen takaisinperintään.

## 7. PERHEHOIDOSSA OLEVAA ASIAKASTA KOSKEVAT ASIAT

Perhehoitoon sijoittamisesta tehdään päätös asiakkaalle. Päätös tarkistetaan asiakkaan elämäntilanteen muuttuessa. Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle tehdään tarvittavat suunnitelmat, jotka arvioidaan tarpeen mukaan. Suunnitelmat tehdään ja tarkistetaan yhdessä muun muassa sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän, perhehoitajan, asiakkaan ja hänen lähiomaisen, sekä tarvittaessa muiden perhehoitoon osallistuvien kanssa.

### 7.1. Perhehoidon asiakkaan hoito- ja / tai palvelusuunnitelma tai asiakassuunnitelma

Pitkäaikaisessa perhehoidossa asuvalle henkilölle sijoittava kunta laatii hoito- ja / tai palvelusuunnitelman tai asiakassuunnitelman, johon voidaan sisällyttää perhehoidon tavoitteet. Suunnitelmaan kirjataan myös mahdolliset muut palvelut, kuten kotihoito tai työ- ja päivätoiminta. Suunnitelma tehdään yhteistyössä asiakkaan, kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän, läheisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan ja aina, jos joku osapuolista sitä vaatii.

Tilapäisessä ja osavuorokautisessa perhehoidossa perhehoidon palvelut ovat osa asiakkaan hoito- ja / tai palvelusuunnitelmaa tai asiakassuunnitelmaa.

### 7.2. Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksu

Sosiaalihuoltolain mukaan järjestetystä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään asiakasmaksua 65 % asiakkaan kuukausittaisista nettotuloista.

Perhehoidossa oleva asiakas maksaa omat terveydenhuoltomenonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit) itse. Asiakasmaksuun voidaan hakea alennusta kunnalta edellä mainittujen kulujen perusteella.

Perhehoitajan vapaan johdosta perhehoidossa asuvalle asiakkaalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa.

### 7.3. Erityishuoltona järjestettävän pitkäaikaisen perhehoidon ylläpitomaksu

Kehitysvammaisten erityishuollosta perittävät perhehoidon maksut määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 4 §:n 2 momentin mukaan. Mikäli perhehoito on sisällytetty henkilön erityishuolto-ohjelmaan, on erityishuolto maksutonta tietyin laissa mainituin poikkeuksin, mutta ylläpidosta voidaan periä maksu. Ylläpitomaksun suuruutta ei ole määritelty laissa. Tämän toimintaohjeen mukaan erityishuoltona järjestettävästä pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään ylläpitomaksu, joka on 481,50 euroa kuukaudessa. Ylläpitomaksu sisältää vuokran, ateriat sekä ylläpidon.

Vuokran suuruus on 131,50 € / kk (sis. vesi ja sähkö). Vuokran osuus ylläpitomaksusta on määritelty Kelan eläkkeen saajan asumistuen kriteerien mukaan seuraavasti: perusomavastuu 51,31 € / kk ja vuokrasta 15 % on 80,19 € / kk (laskettu Kelan katsomasta enimmäisasumiskulusta 534,58 € / kk, Valtioneuvoston asetus eläkkeensaajan asumistuen määräytymisperusteista 2016).



Ateriamaksu on enintään 300 € / kk. Ylläpitomaksupäätöstä tehdessä otetaan huomioon asiakkaan yksilöllinen tilanne ateriamaksun osalta. Kokopäiväaterian hinta on 10 euroa ja osapäiväaterian hinta 5 euroa. Näitä maksuja käytetään määriteltäessä perhehoidon ateriamaksua. Ylläpidon osuus (sis. siivousaineet, hygieniaan liittyvät pesuaineet, wc-paperi) maksusta on 50 € / kk.

Perhehoidossa asuvalta asiakkaalta ei peritä työ- ja päivätoiminnan ateriamaksuja, niistä vastaa sijoittajataho. Perhehoidossa oleva asiakas maksaa omat terveydenhuoltomenonsa (mm. sairaalahoidon, kuntoutuksen, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit) itse. Mikäli hänen omat varansa eivät riitä, hän voi hakea alennusta ylläpito- / asiakasmaksuihin.

Perhehoitajan vapaan johdosta henkilölle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon ylläpitomaksun suuruisen summa.

#### 7.4. Tilapäisen ja osavuorokautisen perhehoidon asiakasmaksu

Tilapäisestä ja osavuorokautisesta perhehoidosta peritään kunnan vahvistama asiakasmaksu.

Mikäli perhehoitoa järjestetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, peritään asiakasmaksulain 6 b §:n mukainen maksu (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992).

#### 7.5. Perhehoidon asiakkaan yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänen edunvalvojalleen. Perhehoidettavan käyttöraha on tarkoitettu hänen yksityiseen käyttöön hänen omien toiveidensa mukaan. Perhehoitoon sijoitetun henkilön mahdollisesti saamat työtulot tai työosuusrahat jäävät hänen omaan käyttöönsä. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista tulee perhehoitajan sopia huoltajan, asioiden hoitajana olevan lähiomaisen tai edunvalvojan kanssa. Suositeltavaa on, että perhehoitaja pitää kirjaa käyttövarojen käytöstä.

Perhehoidossa olevalle asiakkaalle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli hän ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itseään tai omaisuuttaan koskevista asioista. Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käyttöä koskevista periaatteista edunvalvojan kanssa. Edunvalvoja voidaan määrätä täysikäiselle tai alle 18-vuotiaalle lapselle vanhempien rinnalle hoitamaan raha-asioita. Edunvalvojan kanssa sovitaan tilin käytöstä ja käyttövaran määrästä. On suositeltavaa, että perhehoidossa olevan asiakkaan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana toimii muu henkilö kuin perhehoitaja (Laki holhoustoimesta 442/1999).

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaan perhekodissa olevasta kiinteästä omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Omaisuusluettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää omaisuusluettelo yhdessä edunvalvojan tai kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Omaisuusluetteloon kirjataan asiakkaan varoilla kaikki yli 200 euroa maksaneet hankinnat (tai edunvalvojan ohjeen mukaisesti).

## 7.6. Perhehoidon asiakkaan valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun sekä julkisen että yksityisen sosiaalihuollon asiakkaana. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan kohtelusta muistutus sellaiselle sosiaalihuollon toimivaltaiselle vastuuhenkilölle tai sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle, joka voi vaikuttaa muistutuksen tekijän tilanteen muuttamiseksi, jos muistutus on aiheellinen.

Pirkanmaan kunnissa on nimetty sosiaaliasiamies. Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi pyytää sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana. Sosiaaliasiamies seuraa asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Muistutukseen pitää vastata kohtuullisen ajan kuluessa. Kohtuullisena aikana pidetään 1-4 viikkoa. Muistutuksen tekeminen ei vaikuta asiakkaan oikeuteen hakea muutosta päätöksiin tai oikeuteen kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

## 7.7. Julkisuus

Perhehoidossa olevan asiakkaan valokuvaamiseen tai videoimiseen sekä matkustamiseen tarvitaan erillinen kirjallinen lupa joko huoltajalta, läheiseltä tai edunvalvojalta. Eri asia ovat perhehoitoperheen omaan käyttöön otetut valokuvat ja videot, joita katsellaan perhepiirissä, sukulaisten tai perheen ystävien kanssa. Tällaista käyttöä rajoitukset eivät koske.

## 7.8. Kriisi- ja väkivaltatilanteet

Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen perhe-elämän periaatteita. Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit asiakkaan kohdalta tulisi ennakoida. Samalla voidaan yhdessä määritellä toimintakäytännöt arkeen sekä asiakkaan tarvitsema apu ja ohjaus.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi) ja sen jälkeen ilmoitus sijoittavaan kuntaan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Mikäli asiakas katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajan tehdä lähietsintä. Ellei kadonnut sen tuloksena löydy, on katoamisesta ilmoitettava poliisille, sijoittavaan kuntaan ja Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

Perhehoitajan on tehtävä kriisi- ja väkivaltatilanteista ilmoitus kirjallisesti.

## 7.9. Perhehoidon asiakkaan kuolema

Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuolemasta ensin poliisille, mikäli asiakas kuolee perhekodissa. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin, ja he toteavat asiakkaan kuoleman. Samalla suljetaan pois mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan, josta ilmoitetaan Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Vainajan omaisiin otetaan yhteyttä ja keskustellaan heidän kanssaan. Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää perhehoitajalle tarvittavan

tuen tai on perhehoitajan tukena asiakkaan kuoleman johdosta. Perhekodissa voidaan järjestää muistotilaisuus mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan kanssa.

#### 7.10. Kuljetus ikäihmisten osavuorokautiseen perhehoitoon

Jotta ikäihmisten osavuorokautinen perhehoito olisi tasavertainen vaihtoehto päiväkeskuspalvelun rinnalla, tulisi kunnan järjestää sinne tarvittaessa kuljetus (pl. omaishoidon tuen vapaat, joihin asiakas järjestää kuljetuksen itse). Asiakas maksaa kuljetuksesta kunnan määrittelemän omavastuuosuuden.

Perhehoitaja voi osallistua asiakkaan kuljettamiseen osavuorokautiseen perhehoitoon, kun siitä on sovittu sijoittavan kunnan kanssa. Tällöin perhehoitajalle maksetaan matkakorvaus Verohallinnon päätöksen mukaisesti (vuonna 2018 0,42 €/km). Matkakorvaus maksetaan edestakaiselta matkalta.

## 8. PIRKANMAAN PERHEHOIDON YKSIKKÖ

Pirkanmaan kuntien kesken on sovittu 1.1.2019 alkaen perhehoidon yksikön palvelujen järjestämisestä ”Pirkanmaan perhehoidon yksikön järjestäminen yhteistoimintana 1.1.2019 alkaen” – sopimuksella. Sopijakunnat sitoutuvat omissa perhehoidon kehittämissuunnitelmissaan maakunnalliseen ajatteluun, jossa ymmärretään yhteistoiminnan mahdollistamat synergiaedut. Kunnat sitoutuvat noudattamaan Pirkanmaan perhehoidon yksikön toimintaohjetta.

Pirkanmaan perhehoidon yksikössä työskentelee kolme työntekijää, koordinaattori ja kaksi ohjaajaa. Perhehoidon yksikköä hallinnoi Tampereen kaupunki ja yksikön työntekijät ovat työsopimussuhteessa Tampereen kaupunkiin. Yksikön toimitilat sijaitsevat Tampereella.

Yhteistyötä tehdään Pirkanmaan kuntien perhehoidosta vastaavien työntekijöiden kanssa. Palvelujen kehittämisessä otetaan huomioon perhehoitoa koskevien lakien muutokset. Yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu sopimuskuntien nimeämistä henkilöistä koostuva ohjausryhmä. Kukin sopijakunta on nimennyt edustajansa ohjausryhmän jäseniksi.

Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ja valvoa toiminnan toteutumista, seurata yksikön budjetin toteutumista sekä arvioida ja olla mukana yhteistoiminnan kehittämisessä. Ohjausryhmä voi tehdä harkintansa mukaan sopimuskunnille esityksiä sopimuksen muutoksista. Ohjausryhmän jäsenet vievät muutosesityksiä kuntien lautakuntiin ja raportoivat Pirkanmaan perhehoidon yksikön toiminnasta kuntien lautakunnille.

### 8.1. Perhehoidon yksikön tarjoamat palvelut

#### - **Uusien perhehoitajuudesta kiinnostuneiden henkilöiden rekrytointi**

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö vastaa toimeksiantosuhteisten perhehoitajien rekrytoinnista. Rekrytointia toteutetaan Pirkanmaan alueella. Ilmoituskanavana käytetään muun muassa kuntien verkkosivuja, paikallislehtiä sekä paikallisradiota.

#### - **Ennakkovalmennuksen toteuttaminen**

Perhehoidon yksikkö vastaa Perhehoitolain (263/2015) velvoittamasta perhehoitajan ennakkovalmennuksesta. Ennakkovalmennus järjestetään kaksi kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan. Ennakkovalmennus toteutetaan Perhehoitoliiton suosituksen mukaisesti ja Perhehoitoliiton ennakkovalmennusmateriaaleja käyttäen. Valmennus koostuu seitsemästä tapaamiskerrasta, perhetapaamisista, kotitehtävistä, harjoituksista sekä yhteisestä arvioinnista. Yksikön työntekijät ovat suorittaneet valmennuksen kouluttajakoulutuksen ja heidän työparinaan toimii kokenut perhehoitaja.

Tavoitteena on, että Pirkanmaan perhehoidon yksikön rekrytoimat ja ennakkovalmentamat perheet sitoutuvat ensisijaisesti toimimaan vain pirkanmaalaisien kuntien kanssa toimeksiantosuhteessa. Mikäli toimeksiantoja ei ole muodostunut, perheiden yhteistyö muiden kuntien kanssa on neuvoteltavissa. Mikäli perhe siirtyy muun kuin pirkanmaalaisen kunnan kanssa toimeksiantosuhteeseen, tulee perheen välittömästi ilmoittaa asiasta Pirkanmaan perhehoidon yksikköön.

- **Perhepankin ylläpito ja perhehoitajien välittäminen**

Yksikön tehtävänä on ylläpitää perhepankkia, johon on koottu tiedot pirkanmaalaisia henkilöitä hoitavista perhehoitajista. Yksikkö kartoittaa asiakkaan tilanteeseen sopivan perhehoitajan ja välittää tiedon kuntien työntekijöille.

Yksikön käytössä oleva perhepankki on perustettu Efficatietojärjestelmään. Perhepankki on ainoastaan yksikön työntekijöiden käytössä. Perhepankkiin kirjataan perhehoitajien henkilötunnistetiedot, kuvaus perhehoitajasta, perhekotien läheisyydessä sijaitsevat palvelut, tehdyt selvitykset ja toimenpiteet sekä tehdyt toimeksiantosopimukset.

- **Perhekodin seuranta**

Perhehoitajien toiminnan seuranta toteutetaan muun muassa siten, että yksikön työntekijät tekevät kotikäyntejä perhekodeissa. Lisäksi he pitävät yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse perhehoitajaan. Tarvittaessa yksikön työntekijä on yhteydessä kuntaan. Yksikön työntekijä tapaa pääsääntöisesti vähintään kerran vuodessa jokaista toimivaa perhehoitajaa. Näillä tapaamisilla huomioidaan muun muassa perhehoitajan tehtävässä jaksamisen tuki ja koulutustarpeet.

- **Perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimiminen**

Yksikön työntekijä toimii perhehoitajan vastuutyöntekijänä. Perhehoitolain (263/2015) mukaisesti perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa kohti vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää.

- **Perhehoitajan tukeminen ja tuen muotojen kehittäminen**

Perhehoitajat kohtaavat työssään monia haasteita. Yksiköstä tuetaan perhehoitajia ja kehitetään erilaisia perhehoitajan tukimuotoja. Yksikkö järjestää koulutusta, sijoituksen alun intensiivistä tukea, pienryhmätoimintaa, vertaistukea, yksilö- ja ryhmätyönohjausta, tehostettua tukea, ja virkistystoimintaa.

- o **Koulutus**

Koulutusta järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa. Perhehoitajien koulutuksista laaditaan seurantalista. Perhehoitajilla on oikeus ja velvollisuus osallistua koulutuksiin. Koulutusta suunniteltaessa otetaan huomioon alueen muu koulutustarjonta ja hyödynnetään jo tarjolla olevaa koulutusta. Perhehoitajan on mahdollista osallistua perhehoidon yksikön ulkopuolisen tahon järjestämään koulutukseen, mikäli se arvioidaan tarpeelliseksi. Perhehoidon yksikkö vastaa tällöin erikseen sovittavista koulutuskustannuksista ja sijoittava kunta sijaisjärjestelyistä aiheutuvista kustannuksista.

- o **Alun intensiivinen tuki**

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö tarjoaa perhehoitajille sijoituksen alun intensiivistä tukea silloin, kun asiakas sijoitetaan pitkäaikaisesti perheeseen. Perhehoitajaa ja hänen perhettä tuetaan intensiivisesti sijoituksen ensimmäisen vuoden aikana. Perhehoitajan vastuutyöntekijä tapaa perhettä ja perhehoitajaa 2-4 kertaa perheen kotona tai muualla sovituksessa paikassa. Tapaamisten välillä vastuutyöntekijä pitää yhteyttä perhehoitajaan puhelimitse. Tapaamiset ovat suunnitelmallisia ja tavoitteellisia. Alkuvaiheen intensiiviseen tukeen kuuluu myös mentorointi.

- o **Pienryhmätoiminta**

Perhehoidon yksikkö järjestää tarvittaessa perhehoitajille mahdollisuuden osallistua pienryhmätoimintaan. Pienryhmän ohjaajana toimii Pirkanmaan perhehoidon yksikön

työntekijä. Ohjatun pienryhmätoiminnan loputtua perhehoitajia tuetaan jatkamaan omissa pienryhmissään. Ryhmän vetäjät saavat tukea yksikön työntekijöiltä.

#### **o Vertaisryhmätoiminta**

Vertaisryhmässä kokemusten ja tunteiden jakaminen vertaisten kanssa helpottaa joskus vaikeilta tuntuissa perhehoidon tilanteissa ja ehkäisee perhehoitajan uupumusta. Perhehoidon yksikkö järjestää ja organisoii perhehoidon vertaisryhmän käytännön tapaamiset. Tapaamisissa voidaan hyödyntää myös sosiaalista mediaa, kuten esimerkiksi suljetut keskusteluryhmät.

#### **o Yksilö- ja ryhmätyönohjaus**

Perhehoitajalla on tarvittaessa mahdollisuus saada yksilö- tai ryhmätyönohjausta, jonka organisoii Perhehoidon yksikkö.

#### **o Tehostettu tuki**

Perhehoitajille voidaan tarjota tehostettua tukea perhetilanteen sitä vaatiessa. Päätöksen tehostetusta tuesta tekee sijoittavan kunnan perhehoidosta vastaava työntekijä yhdessä Perhehoidon yksikön työntekijän kanssa. Kriisitilanteeksi katsotaan tilanne, jossa on riski sijoituksen katkeamiselle. Tehostetun tuen tavoitteena on turvata sijoituksen jatkuminen. Muut perheen kriisitilanteet käsitellään yhdessä muiden auttajatahojen kanssa. Tehostettu tuki on aina määräaikaista ja selkeästi rajattua. Tehostettuun tukeen kuuluvat tiiviit puhelinkontaktit, kotikäynnit sekä tarvittaessa perhekohtainen työnohjaus. Tehostetun tukijakson jälkeen tehdään aina yhteinen arviointi jatkotyöskentelystä.

#### **o Virkistys**

Pirkanmaan perhehoidon yksikkö järjestää 1-2 kertaa vuodessa virkistystä perhehoitajille.

#### **- Perhehoitajan sijaisjärjestelyistä huolehtiminen**

Yksikkö huolehtii perhehoitajien sijaisjärjestelyistä. Perhehoitajan on ilmoitettava vapaan pitämisestä vuoden alussa Pirkanmaan perhehoidon yksikköön, kuitenkin viimeistään kaksi kuukautta ennen vapaan pitämistä. Yksikön työntekijä organisoii sijaisjärjestelyn. Mikäli vapaa ei järjesty perhehoitona, yksikön työntekijä ottaa yhteyttä sijoittavan kunnan työntekijään, ja he järjestävät yhteistyössä sijaisjärjestelyn.

#### **- Perhehoitosijoituksen organisoiminen yhteistyössä kunnan työntekijän kanssa**

Yksikön työntekijä organisoii perhekotiin sijoittamisen yhteistyössä kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa. Yksikön työntekijät osallistuvat perhehoitoprosessiin ja toimivat tarvittaessa kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän työparina. Esimerkiksi asiakkaan hoitoisuutta ja soveltuvuutta perhehoitoon voidaan arvioida yhteistyössä, kuten myös toimeksiantosopimus voidaan tarvittaessa laatia yhteistyössä.

#### **- Verkostoyhteistyö ja perhehoidon valtakunnallinen kehittäminen**

Yksikön työntekijät toimivat verkostoyhteistyössä eri sidosryhmien kanssa ja osallistuvat perhehoidon valtakunnalliseen kehittämiseen, esimerkiksi Perhehoitoliiton järjestämiin valtakunnallisiin verkostopalaverihin.

#### **- Kehittäminen, tiedottaminen, arviointi ja markkinointi**

Yksikkö osallistuu perhehoidon kehittämiseen, tiedottamiseen, arviointiin ja markkinointiin Pirkanmaalla yhteistyössä yksikön toimintaan osallistuvien kuntien kanssa. Yksikön toiminnasta tiedotetaan yksikön ylläpitämillä verkkosivuilla.

## 8.2. Maakunnallisen asiakasohjauksen kuvaus

Asiakkaan kotikunnan työntekijä vastaa asiakkaan ohjauksesta perhehoitoon ja tekee päätöksen perhehoidon myöntämisestä. Kotikunnan työntekijä toimittaa perhehoidon hakemuksen Pirkanmaan perhehoidon yksikköön. Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä etsii asiakkaan tarpeita vastaavan perhehoitajan yksikön ylläpitämästä perhepankista.

Asiakkaan sijoittaminen perhehoitoon toteutetaan asiakkaan kotikunnan ja perhehoidon yksikön työntekijöiden yhteistyönä. Sijoituksissa huomioidaan hoidettavan ikä, avun ja hoidon tarve sekä perhehoitajaan liittyvät seikat. Asiakkaan ja perhehoitajan tutustumiseen on varattava riittävästi aikaa. Sijoittamis- ja tutustumisvaiheessa kuullaan myös asiakasta. Tutustumisen järjestäminen ja organisoiminen on asiakkaan kotikunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän vastuulla. Tutustumisen suunnitelma tehdään yksilökohtaisesti asiakkaan edun mukaisesti.

Asiakkaan asioista vastaava kunta tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Toimeksiantosopimuksesta toimitetaan kopio Perhehoidon yksikköön. Perhehoidon päättyessä kirjallisesta irtisanomisilmoituksesta toimitetaan kopio Perhehoidon yksikköön.

### **Asiakkaan kotikunnan työntekijä:**

#### **Asiakaskohtainen sosiaalityö**

Asiakkaan kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä hoitaa sijoituksen aikaista asiakaskohtaista sosiaalityötä sekä laatii asiakkaan hoito- ja / tai palvelusuunnitelman tai asiakassuunnitelman. Asiakkaan kohtelusta johtuvat muistutukset yms. osoitetaan asiakkaan kotikunnan käsiteltäviksi.

#### **Viranomaisverkostojen toimivuudesta huolehtiminen**

Kotikunnan perhehoidosta vastaava työntekijä huolehtii asiakkaan viranomaisverkostojen toimivuudesta. Kunta vastaa myös oman henkilökuntansa ja muiden viranomaisten tiedottamisesta.

#### **Perhekodin valvonta**

Vastuu perhehoidon valvonnasta on sijoittavalla kunnalla. Jokaisella perhehoitajalla on oltava tiedossa oman kunnan perhehoidosta vastaavan työntekijän yhteystiedot. Perhehoitoa valvotaan säännöllisesti kotikunnan toimesta mm. tekemällä valvontakäyntejä perhekoteihin.

#### **Toimeksiantosopimuksen laatiminen**

Asiakkaan kotikunnan työntekijä tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Tarvittaessa Pirkanmaan perhehoidon yksikön työntekijä on tukena toimeksiantosopimuksen laatimisessa.

#### **Sijoituksesta aiheutuneet kustannukset**

Asiakkaan kotikunta vastaa sijoituksesta aiheutuvista kustannuksista, esimerkiksi perhehoitajan palkkioiden maksusta, asiakkaan maksusitoumuksista sekä perii asiakasmaksut.

## **LIITTEET**

Liite 1 Perhehoidon maksut

Liite 2 Perhekodin paloturvallisuus